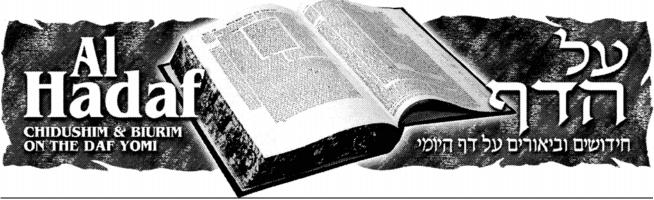
תנצב"ה - ANSHEL GROSS משה יוסף ז"ל משה יוסף בטר ג' שבט תשנ"ט תנצב"ה הוקדש לז"נ אשר אנשיל בן משה יוסף ז"ל Sponsored by his children Motty & Malka Klein, Lawrence NY

Pesachim 2/ No.21/ Feb. 5 '06

• Edited by Rabbi Zev Dickstein•

פסחים דף יט-לה/ז שבט תשס"ו

דף יט: עזרה רשות הרבים היא

• There is a rule derived from scriptural sources (Sotah 28a, cf., Gemara beginning of Niddah), ספק טומאה ברשות הרבים ספיקו טהור an incidence of doubtful *tumah* that occurs in a public domain is ruled *tahor* - and conversely, in a private domain doubtful *tumah* is ruled *tamei*.

Rav, in explaining the Mishna in Eduyos 2:3 (cited on 19a), says that if a needle that was an av hatumah (primary source of tumah) was lost in the flesh of a korbon, the flesh is tamei but the Kohen who handled the flesh is tahor. The Gemara explains that even though there is a ספק - chance - that the Kohen might have unwittingly touched the needle, the Kohen is tahor based on the above mentioned rule ספק טומאה ברה"ר ספיקו טהור - doubtful tumah in a public domain is ruled tahor.

The Mishna in Tohoros 6:6-9 states that the criteria for defining public and private domains regarding the law of doubtful *tumah* are different from those pertaining to the law of *hotza'ah* - carrying on Shabbos. With regard to Shabbos, any enclosed area is defined as a *reshus hayachid*, but with regard to *tumah*, *reshus hayachid* refers to an isolated area in which there are less than three people

present. The Rambam² explains that even though the azarah (courtyard of the Bais Hamikdash) where the *Kohen* handled the *korbon* is defined as a private domain with respect to carrying on Shabbos (since it is enclosed by walls), with regard to *tumah* it is considered a public domain since it is accessible to the public and is frequented by large crowds of people.³

The Torah forbids a *Kohen* from coming in contact with a corpse and from coming under the same ohel (roof) as a corpse. This *issur* pertains even to a *Kohen* who is already *tamei*. Thus, even today when all *Kohanim* are presumed to be *tamei* (due to the absence of *parah adumah* which is necessary to purify one from corpse *tumah*), *Kohanim* are, nevertheless, forbidden to come in contact with a corpse (except to attend the funeral of their סרובים - seven closest relatives).

The authorities consider whether it is permissible for a *Kohen* to enter a hospital where a corpse might be present (if he is doing so, not because he is seriously ill, but to visit someone or to treat a minor illness).

One suggested reason for ruling leniently on this matter is the fact that a hospital is a place accessible and frequented by the public,

הוקדש לזכר נשמת בתנו ואחותנו היקרה מרת "בתיה רחל זקהיים – ברעכער" ע"ה שעלתה בסערה השמימה יום כ"ב שבט - תנצב"ה

-הונצח ע"י ר' משה יוסף וונציה זקהיים ור' אליהו שמואל ואילה ברנאי נ"י

and therefore, although enclosed, qualifies as a public domain with regard to the law of ספק . Consequently, if we are uncertain whether or not there is a corpse in the hospital, perhaps a *Kohen* should be permitted to enter based on the rule ספק טומאה ברה"ר ספקי טחור - ספק טומאה ברה"ר ספקי טחור - שמק טומאה ברה"ר ספקי טומאה ברה

The She'arim Metzuyanim B'halacha⁴ rejects this argument based on the following words of the T'zlach. The T'zlach (Berachos 19b) submits that the rule of ספק טומאה ברה"ר is not applicable to a *Kohen* who is already With regard to such a Kohen the question of contact with a corpse is not a tumahrelated question (since he is *tamei* in any case). but is rather an ordinary issur-related question.⁵ [Note: Even a Kohen tamei is forbdidden to come in contact with a corpse.] Consequently, he says that the Kohen in such an instance must conduct himself stringently, as he must do for questions concerning ordinary Torah laws, such as eating non-kosher food, or melacha on Shabbos. Based on this, the She'arim Metzuyanim B'halacha says that the question of Kohanim entering a hospital must be treated under the category of ספק איסור not ספק טומאה (since Kohanim today are assumed to be tamei) and the rule of ספק טומאה ברהייר ספקו cannot be applied.6

דף כ. כגון שהיתה פרה של זבחי שלמים והעבירה בנהר

- As explained above on אדף טד, food is not susceptible to *tumah* unless it received הכשר (preparation for *tumah*) through its being washed with one of the seven beverages (listed *ibid*.).
- Produce must be wetted *after* it is detached from the ground in order to be מוכשר לקבל susceptible to *tumah*. Likewise, meat must be washed after *shechitah*.

The Mishna in Eduyos 2:3 (cited above) says that if a [tamei] needle was found in the flesh of a korbon, the flesh is tamei. Rav Yehuda says in the name of Shmuel that the Mishna is referring to a korbon shelamim that was taken through a river before its slaughter. The reason the animal's flesh was capable of

contracting *tumah* from the needle is that the flesh got wet from the dripping skin (after the *korbon* was slaughtered).⁷

Rashi, citing a Gemara in Beitzah 40a, explains that giving an animal to drink before its slaughter facilitates the skinning process. Therefore, it was common for an owner of a *korbon* to take his *korbon* to the river, so that it would drink before its slaughter.⁸

Rashi explains that Shmuel speaks specifically of a *korbon shelamim*, rather than an *olah* or another *korbon*, because the meat and the hide of a *korbon shelamim* belong to the owner, whereas the meat and hide of other *korbonos* are given to the *Kohanim* (or are burnt on the *mizbeach* as in the case of an *olah*). Therefore, it was usual for the owner to take his *korbon shelamim* through the river since he keeps the meat and skins for himself.⁹

The Rambam¹⁰ and the Kol Bo¹¹ understand the Gemara in Beitzah (which advises giving an animal to drink before *shechitah*) differently than Rashi. It was not done merely for practical purposes, to facilitate skinning, but rather for halachic reasons, in that it aids in smoothing out and removing סירכות - adhesions and imperfections - in the lungs. [An animal with a defective lung is a *treifah* and is an invalid *korbon*.]

The T'zlach remarks that according to the Kol Bo (and the Rambam) an explanation is required as to why Shmuel speaks specifically of a *shelamim*. All *korbonos*, according to the Kol Bo and the Rambam, should be given to drink, because any *korbon* with a defective lung is *posul*.

The Chasam Sofer¹² suggests a p'shat based on the following Rambam. The Mishna in Machshirin (ch. 3) says that liquids that fall on food make it susceptible to *tumah* only if they fall מדעת - with knowledge or consent. However, produce that *mistakenly* gets wet does not become susceptible to *tumah* unless the owner, upon hearing about it, is pleased. The Rambam¹³ says that the law of הכשר is dependent solely on the will and consent of the owner of the produce. If produce is moistened without the consent of the owner, the Rambam

says that it does not become susceptible to tumah.

R' Yosi Haglili (Kiddushin 52b) asserts that while kodshei kodashim (category of korbonos with a greater degree of holiness, such as chattos and olah) are considered as ממון גבוה (Divine property), kodshei kalim (korbonos with a lesser degree of holiness, such as *shelamim*) are considered ממון הדיוט (property of its owner) [prior to shechitah14]. The K'tzos Hachoshen¹⁵ asserts that according to the Rambam, if the owner of a korbon olah washes his animal, it does not become susceptible to tumah, because a korbon olah is kodshei kodashim and is considered as Divine property rather than the property of its owner. Since he is not the legal owner he lacks the capacity to render it מוכשר לקבל טומאה (based on the rule, אין אדם אוסר דבר שאינו שלו - an individual lacks the power to prohibit an item that is not his own).

Accordingly, the Chasam Sofer suggests the reason Shmuel speaks specifically of a *korbon shelamim* is that it is *kodshei kalim*, and its owner therefore is able to make it susceptible to *tumah* when he wets it. However, *kodshei kodashim* do not become susceptible to *tumah* even if the owner wets them since they are ממון - as the K'tzos Hachoshen says. 16

דף כא. וחכמים אומרים אף מפרר וזורה לרוח

R' Yehuda says that the Torah obligation of תשביתו (to destroy one's *chametz* on Erev Pesach) can be fulfilled only through burning (אין ביעור חמץ אלא שריפה).¹⁷

The Chachamim disagree and maintain that one may dispose of his *chametz* through other means [as well], such as by crumbling it and casting it to the wind or into the sea.

The Mishna in Temurah (33b) groups various איסורי הנאה (items forbidden for benefit by the Torah) into two categories, (a) נשרפין (items subject to burning) and (b) נקברין (those subject to burying but need not be destroyed via burning). One example of בשר בחלב is נקברין is בשר בחלב is forbidden for benefit, the Torah does not require

one to burn or destroy it. The sages, however, decreed that בשר בחלב must be disposed of lest one mistakenly benefit from it.¹⁸

The Gemara (*ibid.*) states that the ashes of נשרפין are מותר בהנאה - <u>permitted</u> for benefit, whereas the ashes derived from אסור are אסור - forbidden.

The Mishna (*ibid*.) says that those items classified as נקברין should be destroyed by means other than burning. They should <u>not</u> be burned because we are concerned that one might mistakenly derive benefit from their ashes, and, as stated above, it is forbidden to derive benefit from the ashes of נקברין.

The Rambam,¹⁹ in codifying the Chachamim's position, writes that one should dispose of his *chametz* by <u>burning</u> it, crumbling it and throwing it to the wind, or casting it into the sea.

The Magen Avraham²⁰ asks why the Rambam permits one to burn his *chametz*. Since (according to the Chachamim) *chametz* may be disposed of in any manner, it should be categorized as נקברץ and the Mishna in Temurah says that it is forbidden to burn נקברץ (lest one derive benefit from their ashes).²¹

In answer to this question the Avnei Meluim²² explains that *chametz* is different from the נקברין listed by the Mishna ibid. Tosfos (Temurah ibid.) explains the reason ashes of are מותר בהנאה is based on the principle of נעשה מצותן ("their obligation was fulfilled"). When the Torah requires burning an object which is forbidden for benefit, the assumption is that the Torah only forbids benefitting from the item until the mitzvah [to burn it] is fulfilled. Once the object is burned we apply the rule of נעשה מצותו which states that the prohibition to benefit from it is lifted once its obligation is fulfilled. The principle of נעשה מצוותן does not apply to נקברין because there is no mitzvah (min haTorah) to burn such items. There is no reason to lift the ban against benefitting from them when they are burned since burning them is not a mitzvah.

Based on this Tosfos, the Avnei Meluim explains that *chametz* is similar to נשרפין, not to

נקברין. Even though there is no mitzvah to specifically burn *chametz*, there is a mitzvah which calls for its destruction (תשביתו). Therefore when one burns his *chametz* in fulfillment of the mitzvah, we apply the rule of the call that ashes are permitted for benefit.²³

דף כב. אין בגידין בנותן טעם

1] • The Torah, Bereishis 32:33, forbids the consumption of the *gid hanasheh* (a certain sinew in the thigh of an animal).

R' Yehuda says that one who eats the *gid hanasheh* of a non-kosher animal is subject to two sets of *malkus* (lashes). One for the violation of the *issur gid hanasheh* and another for the violation of בחמה - eating a non-kosher animal.

R' Shimon disagrees with R' Yehuda on both counts and maintains that such an individual is exempt from malkus, for he is not in violation of any issurim (min haTorah). R' Shimon is of the opinion that the Torah's prohibition of gid hanasheh refers only to the gid of kosher animals. Therefore, one who eats the gid of a non-kosher animal is not in violation of the issur of gid. Secondly, the issur of eating non-kosher animals pertains only to the edible parts of the animal (i.e., its meat). R' Shimon is of the opinion that the gid hanasheh is a tough sinew which does not have any flavor (בגידין בנותן טעםאין) and is similar to a piece of inedible wood (עץ בעלמא). Therefore, eating gid of a non-kosher animal is not the same as eating meat of a non-kosher animal. [Despite the fact that gid has no flavor, one who eats the gid of a kosher animal is punishable by *malkus* by scriptural decree (גוירת הכתוב), see Chullin 92b - עולא אמר עץ הוא והתורה חייבה עליו.]

R' Yehuda who subjects one who eats the *gid* of a non-kosher animal to *malkus* for eating meat of a non-kosher animal is apparently of the opinion that יש בגידין בנותן טעם - the *gid hanasheh* does impart flavor - and is considered as meat.

The following is another ramification of this dispute: The Mishna in Chullin 96b says that if the entire thigh of an animal was cooked with

the *gid* intact, the thigh may not be eaten because during the cooking it presumably absorbed flavor from the gid. The Gemara *ibid*. 99b remarks that the Tanna of the Mishna apparently is of the opinion that בגידין בנותן יש - the *gid* does indeed have flavor. According to the view that בגידין בנותן טעם אין - a *gid* does <u>not</u> have flavor - the thigh cooked with the *gid* is not forbidden because it could not have absorbed any flavor from the flavorless gid.²⁴

The Rashba (Chullin 92b) questions the grounds for such a dispute. He asks why we don't have a קפילא (non-Jewish chef) taste the *gid hanasheh* and evaluate whether it has a flavor.

The Rashba answers that the gid's flavor, if there is one at all, is very dull. Therefore, the sages did not rely on the judgment of a non-Jewish chef.

Alternatively, the Maharam Chalavah suggests that all agree that the gid itself is flavorless. The dispute hinges on whether the issur to eat gid includes the flavorful קנוקנות (thin sinews that branch out from the main part of the gid), see Chullin 92b. The opinion that says that the gid has flavor means that the gid are forbidden and the קנוקנות are flavored.²⁵

2] The Rambam²⁶ rules that if one eats the *gid hanasheh* of a *neveilah* (the carcass of a kosher animal that died without a proper *shechitah*) he is subject to two sets of *malkus*, one for eating *gid* and for eating *neveilah*.

The Shaar Hamelech²⁷ asks why he is subject to *malkus* for eating *neveilah*. Since the Rambam²⁸ rules in accordance with R' Shimon that one who eats the *gid* of a non-kosher animal is not subject to *malkus* because the *gid* is inedible and is not included in the *issur* of eating non-kosher meat, so too, it should not be included in the *issur* of eating *neveilah*.

In answer, the Shaar HaMelech distinguishes between the *gid* of a non-kosher animal and the *gid* of a *neveilah* (carcass of a kosher animal). Even though the *gid* is flavorless and is comparable to wood, when the

Torah decrees that the *gid* (of a kosher animal) may not be eaten, the Torah thereby invests *gid* with a measure of significance and tells us to view it as edible meat - at least with respect to this *issur*. Therefore, one who eats the *gid* of a *neveilah*, not only violates the *issur* of *gid* hanasheh, he also violates the *issur* to eat *neveilah* since the Torah tells us to view the *gid* as edible meat.

Since the *issur* of *gid* does not apply to non-kosher animals (according to R' Shimon), the Torah never invested the *gid* of a non-Kosher animal with any special significance and did not grant it the status of meat. Therefore, the *gid* of a non-kosher animal is viewed as inedible wood and one who eats it is not in violation of any *issurim*.²⁹

דף כג. והרי תרומה

R' Avahu (21b) asserts that wherever the Torah forbids eating a forbidden food, whether it uses the term לא מאכל, לא מאכל, לא מאכל (one shall not eat or you shall not eat), the *issur* includes a prohibition against deriving benefit as well as a prohibition against eating, unless the Torah specifies otherwise. [Chizkiya disagrees and maintains that these terms imply a prohibition only against eating, except where the Torah uses the term לא יאכל ("lo yai'ochail" - it shall not be eaten), as in Sh'mos 13:3 with regard to *chametz*.]

The Gemara challenges R' Avahu from many issurim which are מותר בהנאה (permitted for benefit) despite the fact that the Torah uses the term לא תאכל or לא יאכל. One such challenge (23a) is from the issur of terumah to a זר (non-Kohen), regarding which the Torah states וכל זר לא יאכל קודש - a non-Kohen may not eat terumah. According to R' Avahu this posuk should be construed as a prohibition against אכילה as well as אכילה. However, apparently this is not so for the Mishna in Eruvin 26b states that a Yisrael (non-Kohen) is permitted to use terumah for his eruv (even though he thereby derives benefit from it). In response, the Gemara explains that the Torah specifically permits terumah for benefit for the posuk states כםתרומת (your terumah, Bamidbar 18:7). This terminology implies that *terumah* is yours to use, meaning it is permitted for benefit.

The Achiezer³⁰ asks why the posuk is necessary to teach that terumah is מותר בהנאה. If the Torah would have forbade deriving benefit from terumah, it would be forbidden for a Yisrael, not only to sell terumah, but even to grant it [to a Kohen] as a gift. The Gemara on 22a indicates that if a gid hanasheh is אסור בהנאה one must remove the gid from the thigh of the animal before giving it as a gift to a non-Jew. The reason for this is that one who receives a gift feels beholden to the giver and eventually repays the favor. Therefore, gifting an item that is אסור בהנאה is tantamount to selling it, and is forbidden since one expects a favor in return.³¹ Consequently, asks the Achiezer, the fact that the Torah instructs a Yisrael to give his terumah to a Kohen should be sufficient proof that terumah is מותר בהנאה (for a Yisrael).

In answer, the Dvar Shmuel explains that one who receives a gift feels beholden to the giver only if the giver has a choice in the matter and is not compelled to give the gift. However, in the case of *terumah*, where the Torah requires one to give it to a *Kohen*, the *Kohen* does not feel beholden to the Yisrael giving him the *terumah*. Therefore, the Yisrael does not derive any benefit from giving the gift. Thus, if not for the posuk of מותר בהנאת (according to R' Avahu).³²

דף כד: כל איסורין שבתורה אין לוקין עליהם אלא דרך הנאתן

R' Avahu states in the name of R' Yochanan (איכא דאמרי - second version) that one who benefits from a food that is אסור בהנאה does not incur the penalty of *malkus* unless he does so in the normal manner. R' Simi bar Ashi explains that R' Avahu means to exclude a case in which one uses fats of a שור הנסקל as a salve for his wound. [A שור הנסקל is an ox condemned to death for killing a human, and it is אסור בהנאה - אסור בהנאה Rashi explains that fats are normally used as fuel or to smear on animal hides; it is not usually used for treating wounds. When the Torah forbids benefitting from a

תטקל, it refers only to usual types of pleasure; benefitting in an unusual manner is only rabbinically forbidden.³³ Therefore, R' Avahu says that one does not incur *malkus* unless he eats forbidden foods in their normal manner of eating or he benefits from forbidden items in their normal manner of enjoyment.

The Rambam,³⁴ in codifying this halacha regarding foods which are אסור בהנאה, writes that if one derives pleasure from them in any manner other than eating, such as by selling them or by feeding them to his dog,³⁵ he does not incur the penalty of *malkus*.

The Rambam apparently interprets R' Avahu's halacha differently than Rashi. According to the Rambam, R' Avahu excludes any type of non-eating benefit from *malkus* culpability, not just unusual types of benefits. According to the Rambam even if one uses fats of a שור הנסקל as fuel, he does <u>not</u> incur *malkus* even though such a use is typical.

The Maggid Mishna³⁶ explains that the Rambam is of the opinion that the <u>only</u> [normal] manner of deriving pleasure from an <u>edible</u> food is by eating it; any other type of benefit is deemed שלא כדרך הנאתן (not the normal manner of enjoyment), even if it is actually a typical use.³⁷

According to the Rambam, an explanation is required as to why R' Yochanan exempts all non-eating uses from *malkus*. Since the Torah teaches that שור הנסקל and *chametz*, for example, are not only forbidden for consumption, but are also בהנאה using them for non-eating pleasures is clearly a Torah *issur*. Why then, do they not carry a *malkus* penalty?

The Maggid Mishna likens using a food for non-eating pleasures to eating a חצי שיעור - half the required amount for malkus culpability (i.e., half-k'zayis). According to R' Yochanan (Yoma 73b), חצי שיעור אסור מן התורח - eating a half-shiur is forbidden by the Torah - but, nevertheless, does not carry a penalty of malkus. Similarly, the Rambam is of the opinion that using a food for a non-eating type benefit, though forbidden by the Torah, is not subject to malkus because it is a qualitative (rather than

quantitative) half-shiur.

Alternatively, the Mishna Lamelech suggests that the Rambam is of the opinion that only an *issur* that is explicitly spelled out in the Torah is subject to *malkus*. Since the *issur* to benefit from איסורי, such as from שור and *chametz*, is not stated openly in the Torah, but is derived by means of a derasha, they do not carry the penalty of *malkus*.

The T'zlach³⁸ asserts that according to the Maggid Mishna if one takes <u>rotten</u> fats of a שור and uses them to treat a wound, he would indeed incur the *malkus* penalty. Since it is not normal to eat rotten fats, their normal manner of usage is smearing. Thus, it emerges that one who smears *edible* fats (of a שור הנסקל) on his wound is exempt from *malkus*, but one who smears his wound with *inedible* fats (of a שור bis subject to *malkus*.

However, according to the Mishna Lamelech's explanation of the Rambam (cited above), even if one uses inedible fats of a שור to smear his wound he is exempt from malkus, since the issur to derive non-eating means of benefit is not explicit in the Torah. [Two exceptions to the rule of this Gemara are בשר בחלב and בשר בחלב. The Gemara says that since the Torah does not use the term אכילה when prohibiting these items, they carry the penalty of malkus even if eaten in an unusual manner.³⁹]

דף כה: רבינא שייף לברתיה בגוהרקי דערלה

The Gemara relates that Ravina rubbed his sick daughter with olive oil of *orlah* in spite of the fact that *orlah* is אסור בהנאה. [Orlah is the fruit produced by a tree during its first three years.]

Ravina explained that his daughter was suffering from a life-threatening illness. Therefore, he was permitted to use oil of *orlah* to save her life.

Alternatively, (in another version of Ravina's explanation) Ravina explained that even though his daughter's life was <u>not</u> in danger he was permitted to rub her with oil of *orlah* because he was using the oil שלא כדרך - in a unusual manner of enjoyment.

Rashi explains that Ravina used oil of unripe olives and therefore it was considered שלא כדרך (unusual usage).⁴⁰

The Ran explains that benefitting from orlah (and other איסורי) in an unusual manner is only a rabbinically forbidden act (as stated above), and the rabbis lifted the *issur* in cases of illness (even in non-life-threatening situations).

The Maggid Mishna (cited above) likens an unusual means of pleasure to eating a חצי שיעור - half required amount for *malkus* liability (see above). Accordingly, rubbing someone with unripe *orlah* oil, although not subject to *malkus*, is an *issur min haTorah*, just as eating a half-k'zayis of a forbidden food [while exempt from *malkus*] is an *issur min haTorah*.

According to the Maggid Mishna it appears that treating a sick person, even if he is only mildly ill, takes precedence over the *issur* to benefit from איסורי in an usual manner, or for that matter over the *issur* of eating a איטורי of a forbidden food, even though these are *issurim min haTorah*. Indeed, this appears to be the position of the Sefer Hachinuch as well, for the Sefer Hachinuch⁴¹ writes that if a sick person feels weak on Yom Kippur, even if he is not in serious danger, he should be fed in increments of פחות מכשיעור - less than the *shiur*.

The Minchas Chinuch, ⁴² however, maintains that this is <u>not</u> the intent of the Sefer Hachinuch and he forcefully rejects such a position for he says that we never override a Torah *issur* for a sick person unless it is a situation of pikuach nefesh - life endangerment.

The Rosh in Yoma 82a, citing a Gemara in Kreisos 13a, says that when a בו סכנהשיש חולה eats on Yom Kippur he should be fed פחות פחות (unless his condition requires that he eat in larger increments). The Mishna Lamelech points out that this clearly indicates that only a חולה שיש בו סכנה is permitted to eat חולה שיש בו סכנה on Yom Kippur, but a mildly sick person is forbidden to eat anything on Yom Kippur, because even a חצי שיעור is forbidden min haTorah.

The Mishna Lamelech, 43 in defense of the

Maggid Mishna, suggests that the halacha is more lenient regarding a qualitative חצי שיעור (i.e., eating less than the shiur) because the latter is חזי לאצטרופי (subject to be combined to form a full shiur) whereas the former is not. One חצי שיעור could possibly be combined with another חצי שיעור to form a full shiur and therefore the halacha is stringent. However, a qualitative חצי שיעור, such as benefitting from orlah oil in an unusual manner can never combine with another act to complete the full measure of required pleasure. Therefore the halacha is perhaps more lenient and permits such an act for the sake of a חולה שאין בו סכנה.

דף כו. קול ומראה אין בהן מעילה לפי שאין בהן ממש

• The *issur* of *me'ilah* b'*hekdesh* is the prohibition against using objects consecrated for the Bais Hamikdash for one's personal use. The penalty for [an inadvertent violation of] *me'ilah* is קרן חומש ואשם - in addition to the worth of the object, the transgressor is penalized an additional fifth⁴⁴ and he must bring a *korbon* asham *me'ilah* to atone for his sin.

Bar Kapparah says that one who derives personal benefit from קול ומראח - the sights and sounds of *hekdesh* (i.e., he gazes at the beauty of the Bais Hamikdash⁴⁵ or listens to the music played there by the Levi'im) - does not transgress the *issur* of *me'ilah* because אין בהן - sight and sound are intangible pleasures.

The Gemara says that although deriving pleasure from the sights and sounds of *hekdesh* does not involve the sin of *me'ilah*, however, othere is still a rabbinic *issur* involved.

Tosfos cites a braysoh in Succah 53a which says that the lights of the שמחת בית השואבה (celebration of the drawing of the water on Succos) in the Bais Hamikdash were so radiant that women in Yerushalaim were able to examine and sift flour by their light. Tosfos asks why this was permitted in view of the fact that our Gemara says that benefitting from the sights of the Bais Hamikdash, though not subject to me'ilah, is rabbinically forbidden.

Tosfos in Succah (*ibid*.) answers that the braysoh does not mean that women would actually examine wheat by the light of the *simchas bais hasho'eivah*, it means only to illustrate that its light was so bright that it was theoretically <u>possible</u> to do so (if not for the rabbinic prohibition against benefitting from the light of the Bais Hamikdash).

Tosfos notes, however, that the Yerushalmi indicates that the women would actually sift wheat by the light of the simchas bais hasho'eivah. [The Yerushalmi explains that doing so did not involve me'ilah because Bar Kapparah says that קול ומראה אין בהן משום.] Apparently, the braysoh in Succah as explained by the Yerushalmi is at odds with our Gemara. The Yerushalmi is of the opinion that it is permitted to benefit from the sight and sound of hekdesh, whereas our Gemara is of the opinion that it is forbidden miderabbanan to derive pleasure from the sights and sounds of hekdesh. 46

The Sefas Emes distinguishes between one who takes a lamp of *hekdesh* and uses its light, and one who benefits from an existing light in the Bais Hamikdash without touching or taking it. Perhaps our Gemara only forbids the former case, but everyone agrees that it is permitted to derive pleasure from an existing light of *hekdesh* without taking it, as was the case with the light of the *simchas bais hasho'eivah*.⁴⁷

The Radvaz⁴⁸ and Ohr Somayach⁴⁹ have an opposite opinion on the matter. They say that in the former case of one who <u>takes</u> a lamp of *hekdesh* and uses it for personal use, he has not merely violated a rabbinic *issur* but rather is subject to the penalty of *me'ilah*.⁵⁰ Bar Kapparah was not referring to such a case. Bar Kapparah exempted one from *me'ilah* only if he derived spontaneous pleasure from the sights or sounds of *hekdesh*.

The Dvar Shmuel adduces proof to the Radvaz's and Ohr Somayach's position from a Gemara in Rosh Hashana 28 which indicates that if one takes a musical instrument from *hekdesh* and plays it for his personal pleasure, he is subject to the penalty of *me'ilah*.

דף כז: לא מצא עצים לשורפו יהא יושב ובטל

As mentioned above, R' Yehuda (Mishna 21a) is of the opinion that the mitzvah of requires one to dispose of his *chametz* by burning, whereas the Chachamim are of the opinion that one fulfills the mitzvah through other methods of disposal as well.

Although, generally speaking, R' Yehuda's position on this matter is a chumrah - stringency, for he requires one specific method of *chametz* disposal, the Gemara says that sometimes it results in a קולא - leniency. If an individual cannot find wood with which to burn his *chametz*, according to the Chachamim he is required to seek other methods of disposal, whereas according to R' Yehuda this individual just sits idly by [and is not required to do anything].

The Kol Bo⁵¹ asks why should one sit idly by just because he cannot find wood. He should be required to perform *bitul* (nullification of his *chametz*), for Rashi states above on 4b (דייה) that the act of *bitul chametz* is a fulfillment of the mitzvah of תשביתו.

The Tzlach answers that bitul is a fulfillment of תשביתו only according to the Chachamim who maintain that all means of disposal are included in the mitzvah of תשביתו. However, according to R' Yehuda who limits to burning, bitul is not a fulfillment of תשביתו.

The Tzlach adds, though, that R' Yehuda agrees that if one has no wood with which to burn his chametz he should, nevertheless, perform bitul (or cast it into the sea) so as to avert a violation of בל יראה ובל ימצא (i.e., the issur of having chametz in one's possession on Pesach). He explains that the Gemara does not mean that one who lacks wood should actually sit idly by and do nothing at all. Rather, the Gemara means that such a person, although required to nullify his chametz (or use other methods of disposal) to avert a violation of בל יראה, is deprived of the mitzvah of תשביתו according to R' Yehuda, whereas according to the Chachamim he is able to fulfill תשביתנ.⁵² [According to this explanation, the Gemara does not mean that R' Yehuda's position results in a halachic leniency, but rather that it results in situations in which one is deprived of the mitzvah of תשביתו ⁵³]

Horav Elchanan Wasserman,⁵⁴ somewhat similar approach, explains that if one does not have wood (according to R' Yehuda) he must, nevertheless, act to prevent a violation of בל יראה by removing the *chametz* from his possession. However, simply removing one's chametz. from his possession. destroying it, is not a fulfillment of the mitzvah of תשביתו, even according to the Chachamim it only prevents a violation of בל יראה. Hence, according to the Chachamim, one who lacks wood is required to destroy his *chametz* through other means (e.g., crumbling it and casting it into the sea) in order to properly fulfill the mitzvah of תשביתו. However, according to R' Yehuda it is pointless to destroy the *chametz*. through non-burning methods since one does not fulfill תשביתו by doing so. The only sensible course of action is for him to remove the chametz from his possession in order to prevent a בל יראה violation. Hence, according to R' Yehuda a leniency results, because one who cannot find wood is required only to remove the *chametz* from his possession, but he need not seek other (non-burning) methods to destroy it.55

דף כח. וחכמים אומרים מפרר וזורה לרוח

The Chachamim maintain that one can dispose of his *chametz* by crumbling it and throwing it to the wind, or by casting it into the sea.

Rav Yosef explains that crumbling *chametz* is required only when throwing *chametz* to the wind, but not before casting it to the sea. One may throw a whole loaf of bread into the sea (without crumbling it) because the loaf will become saturated and will dissolve in the water. [The Gemara says that Rav Yosef refers to *chametz* which easily dissolves in water, such as a loaf of bread, but not to a sack of wheat kernels. One who wishes to dispose of a sack of wheat kernels must open the sack and scatter the kernels into the sea.]

Rashi explains that one must crumble his

chametz before casting it to the wind because of a concern that if one throws away a complete loaf of bread, someone else might chance upon the loaf of bread on Pesach and inadvertently eat it. However, when throwing bread into the sea we are not concerned that someone will eat it, because bread becomes soggy in water [and it dissolves there].

Rabba disagrees and maintains that even if one casts his *chametz* into the sea, he must first crumble it. Rabba agrees, however, that *chametz* need not be crumbled if it is thrown into the <u>Dead Sea</u>. This is because the Dead Sea is not a navigable body of water and we are not concerned that someone will chance upon the *chametz* on Pesach.

According to Rabba one is even permitted to cast a [complete] sack of wheat kernels into the Dead Sea, even though the kernels will not dissolve. The reason is, as explained above, since ships do not travel there, we are not concerned that someone will chance upon the *chametz*.

Many Rishonim⁵⁶ say that according to Rav Yosef, since wheat kernels do not dissolve, one must scatter them before casting them into the Dead Sea. They say that according to Rav Yosef the fact that ships do not travel the Dead Sea is not sufficient grounds to permit casting an intact sack of wheat there.

The Mekor Chaim⁵⁷ finds difficulty with Rashi's explanation. He argues that the concern that someone might find the chametz and unsuspectingly eat it (thinking that it is not chametz) seems remote. Furthermore, he asks why should there be an obligation to scatter wheat kernels in the sea? How is it possible for one to mistakenly think that wheat kernels that he finds in the sea are not chametz? Wheat soaked in water for an extended period of time automatically becomes *chametz*. 58 Moreover, he asks what could possibly be the reasoning for Ray Yosef's position of not allowing one to cast an entire sack of wheat into the Dead Sea. Since the Dead Sea is not a navigable body of water, why should Rav Yosef suspect that someone might find wheat there on Pesach?⁵⁹

In answer, the Mekor Chaim suggests that

the Gemara's discussion regarding this matter centers on the definition of תשביתו (the Torah's requirement to dispose of chametz). According to Rabba, תשביתו does not require one to entirely destroy his chametz but rather removing it from civilization is sufficient. One may cast a sack of wheat kernels into the Dead Sea since it is a place where no one travels. On the other hand, casting a loaf of bread into an ordinary sea is insufficient, even though it eventually dissolves there, because Rabba is of the opinion that משביתו entails immediate disposal of the chametz.

Rav Yosef, on the other hand, is of the opinion that תשביתו means bringing about the destruction or elimination of one's chametz (i.e., one must act to destroy the chametz entirely but the destruction need not occur immediately). Casting bread into the sea is a fulfillment of תשביתו because the bread eventually dissolves there. However, casting wheat kernels into the Dead Sea does not accomplish תשביתו (according to Rav Yosef), for although the kernels are removed from society they do not dissolve in water and thus the chametz is not destroyed. Thus, R' Yosef is of the opinion that a sack of wheat is not considered destroyed (even when cast into the Dead Sea) unless the kernels are scattered.60

דף כט. בדין הוא דאפילו תוך זמנו מותר

R' Yehuda (end of 28a) maintains that not only does the Torah forbid eating *chametz* on Pesach, it even forbids eating *chametz after* Pesach (if the *chametz* was in existence on Pesach). R' Shimon disagrees and maintains that there is no *issur min haTorah* to eat *chametz* after Pesach.

[The halacha follows Rava (29a) who explains that *chametz* that remained in a Jew's possession on Pesach may not be eaten after Pesach because of a rabbinic penalty, but *min haTorah* there is no such prohibition as R' Shimon says.]

R' Acha bar Yaakov, in an attempt to reconcile R' Yehuda with the Mishna on 28a which says that after Pesach it is permitted to eat *chametz* of a non-Jew (which remained over

Pesach), submits that the Torah's prohibition against eating *chametz* pertains only to *chametz* which is subject to the *issur* of בל יראה. Since having *chametz* of a non-Jew on Pesach is not a violation of בל יראה (provided the Jew is not monetarily responsible for the *chametz*), there is no *issur* to eat such *chametz*.

Rashi says that according to R' Acha, not only may one eat a non-Jew's *chametz after* Pesach, but it is even permitted (*min haTorah*) to eat a non-Jew's *chametz* on Pesach.

Tosfos (ד״ה בדץ) takes issue with Rashi and says that even if eating *chametz* of a non-Jew is not forbidden by the Torah, it is technically impossible to eat *chametz* of a non-Jew on Pesach. Tosfos argues that as soon as the Jew takes the *chametz* which the non-Jew has given to him to eat, he legally acquires possession of it, and it is no longer the non-Jew's *chametz*. Consequently, even according to R' Acha bar Yaakov, one should be forbidden to eat a non-Jew's *chametz* on Pesach by virtue of the fact that the *chametz* legally belongs to the Jew when he places it in his mouth.⁶¹

In defense of Rashi, the Dvar Shmuel cites the opinion of the Ran in Nedarim (end of 34b) that when a person serves food to his guests, the host merely gives the guests permission to partake in his food without transmitting legal ownership of the food to the guests. Rashi apparently concurs with the Ran's opinion that guests do not acquire legal possession of the food served to them. Thus, food served to a Jew on Pesach by a non-Jew, legally remains in the possession of the non-Jew even when the Jew eats it.

In contrast, Tosfos appears to be of the opinion that a guest does indeed acquire legal possession of the portion of food served to him. This corresponds with the opinion of the Ramoh⁶² who rules that if a guest takes his portion of food and gives it to a woman for the purpose of *kiddushin* (marriage), the *kiddushin* is valid because a guest acquires legal ownership of the food served to him.

[The Chachmas Shlomo⁶³ remarks that a guest only acquires ownership of the amount of food needed to satisfy his appetite. However, if

a guest, after eating his fill, takes some more food from the table and gives it to a woman for *kiddushin*, the *kiddushin* is not valid because he had no right to that additional food.

The Maharit⁶⁴ expresses uncertainty as to whether a guest acquires legal possession of his portion when the host gives it to him, or when he places it in his mouth. According to the Maharit, once a Jew *eats* the non-Jew's *chametz*, the food certainly belongs to the Jew.]

דף ל. קדרות בפסח, שמואל אמר לא ישברו

Ray rules in accordance with R' Yehuda (mentioned above on דף כט) that after Pesach there is an issur min haTorah to eat chametz which remained over Pesach. Therefore, he says (29b) that if such chametz is mixed into a permitted food after Pesach, the entire mixture is forbidden. Furthermore, according to Ray, one's pots that were used for cooking *chametz*. during the year may not be used after Pesach until they are kashered (e.g., purged in boiling water) to remove any trace of chametz flavor absorbed in the walls of the pot. Ray says that since earthenware pots cannot be kashered (because the flavor absorbed in the walls of earthenware pots cannot be removed), one must break and destroy all of his earthenware pots before Pesach. Since they cannot be used after Pesach, due to the chametz flavor they will impart into the food during cooking, one has no choice but to break the pots.

Shmuel therefore maintains that one need not kasher or destroy his *chametz* pots before Pesach, because food cooked in them after Pesach does not become prohibited since such

food will invariably contain only a mixture of leftover *chametz*, not pure *chametz*. ⁶⁵

The dispute between Rav and Shmuel centers on whether food cooked in *chametz* pots after Pesach is forbidden due to the chametz flavor discharged from the walls of the pots. It is apparent that according to both opinions, merely keeping the pots in one's home on Pesach does not present a problem. explanation for this is required. Why should it be permitted to maintain *chametz*, pots in one's possession on Pesach? Why maintaining chametz pots involve an issur of בל יראה since the walls of the pots contain *chametz*. flavor?

The Ri Migash⁶⁶ explains that permitted food that absorbed flavor from a forbidden food is only <u>rabbinically</u> forbidden. However, *min haTorah*, food containing forbidden <u>flavor</u> is <u>not</u> regarded as a forbidden food (טעם כעיקר לאו , see Rashi Chullin 98b, דאורייתא and Tosfos *ibid*. דייה לטעם Although the sages forbade eating food containing forbidden flavor, they did not say that it is subject to the *issur* of . Et יראה

Kehillos Yaakov⁶⁷ Alternatively, the explains that even if a food that absorbed forbidden flavor is forbidden min haTorah, it is not the *flavor* per se that is forbidden, but rather the [permitted] food which contains the forbidden flavor is considered forbidden. If, for example, a potato absorbed flavor from a piece of bread before Pesach, the potato is deemed chametz and is subject to בל יראה. Indeed, in such a case the potato must be disposed of before Pesach. However, in the case of a pot which absorbed chametz flavor we do not regard the pot as a piece of chametz since the pot itself is inedible. One need not dispose of the pot merely on account of the chametz flavor contained therein (since the pot does not contain a k'zavis of actual chametz).⁶⁸

• The Rosh⁶⁹ writes that although it is permitted to retain *chametz* pots in one's possession on Pesach (provided they are thoroughly cleansed of actual *chametz*), one must relegate them to an obscure location seldom visited, lest he

mistakenly use the pots on Pesach.

The Tur⁷⁰ writes that as an added precaution, one should lock up his *chametz* pots and hide the key. The time it takes an individual to find the key and open the lock will provide him with sufficient time to remind himself that he may not use the pots on Pesach.

דף לא: חמץ שנפלה עליו מפולת הרי הוא כמבוער

The Mishna states that *chametz* which is buried under a collapsed wall is considered destroyed. Rabban Shimon ben Gamliel explains that this halacha applies only to *chametz* buried at least three *tefachim* deep. However, *chametz* buried less than three *tefachim* deep is not considered destroyed because it is possible for a dog to smell it and dig it up. Therefore, such *chametz* must be dug up before Pesach and destroyed by its owner.

The Ran, citing the Mechiltah (Shmos 12:19), explains that *chametz* buried [three *tefachim*] under a ruin is not subject to בל יראה and therefore it need not be destroyed.⁷¹

Rav Chisda comments that although *chametz* buried [three *tefachim*] under a collapsed wall is considered destroyed, the owner must, nevertheless, perform *bitul* on such *chametz*.

Rashi explains that even though the buried *chametz* is considered destroyed (and not subject to בל יראה, as the Ran says), the sages required the owner to nullify his *chametz* - lest it somehow become uncovered on Pesach (at which point the owner will be in violation of בל .

The Ramban⁷² and Smak,⁷³ in contrast to Rashi and the Ran, suggest that Rav Chisda's requirement of *bitul* is not merely a rabbinic decree (based on a concern that the *chametz* might become uncovered) but is a Torah obligation. They say that the Mechiltah exempts buried *chametz* from בל יראה only if it is buried under a huge pile of stones and the like, making it <u>impossible</u> for the owner to unearth it. However, if *chametz* is buried under a mere three-tefach-deep pile of rubble, it is still considered in the owner's possession and it is

subject to בל יראה, unless the owner performs bitul and nullifies his chametz. [As mentioned above on דף מחלי, min haTorah one is not required to destroy his chametz once he performs bitul; it is only because of a rabbinic enactment that one is generally required to destroy his chametz in addition to nullifying it. In the case of a collapsed wall where it is difficult to unearth the chametz, the rabbis were lenient and allowed the owner to rely on bitul alone.]

The Magen Avraham⁷⁴ considers a situation where the owner neglected to nullify his buried *chametz* before noon on Erev Pesach (i.e., the deadline for performing *bitul*, see above אין). He reasons that according to the Smak (and the Ramban) the owner would be required to excavate the *chametz*, or hire workers to do soto prevent a biblical violation of בל יראה. This is because the Smak is of the opinion that buried *chametz* is subject to בל יראה if the owner failed to perform *bitul*.

On the other hand, according to the Ran and Rashi, *chametz* buried three *tefachim* under a ruin is considered destroyed, and performing *bitul* is only a rabbinic requirement. Consequently, if one neglected to fulfill this rabbinic requirement the halacha is lenient abbinic requirement the halacha is lenient (after the fact) and we do not burden him with a requirement to unearth the *chametz*. 75

The Mishna Berurah⁷⁶ adds that perhaps, according to Rashi and the Ran, not only is one *exempt* from excavating the *chametz* in such a case, it is *preferable* for him *not* to do so. By exposing the *chametz*, one risks possibly violating בל יראה because he might fail to dispose of it immediately. Therefore, even if one forgot to nullify the *chametz*, it is advisable to leave it in its buried state where the Torah considers it as destroyed.

דף לב. חמץ בפסח בר דמים הוא

The Torah (Vayikra 22:14) says that a Yisrael (non-Kohen) who inadvertently eats terumah must compensate the Kohen and pay - the principal and an additional fifth - as a penalty.

The Mishna (end of 31b) says that one is subject to this penalty of קרן וחומש even if the terumah was chametz and it was eaten on Pesach. The Gemara points out that chametz on Pesach is אסור בהנאה (forbidden for benefit) and has no monetary value. Why, then, is one obligated to pay for eating terumah of chametz on Pesach since it is valueless?

The Gemara considers two solutions:

- (a) The קרן וחומש payment is appraised לפי מדה according to volume, and not לפי דמים according to value. Therefore, one who eats a loaf of terumah is obligated to replace the loaf plus a fifth (after Pesach), even if the loaf of terumah was eaten on Pesach when it has no value.
- (b) The Tanna of the Mishna is R' Yosi Haglili who holds that *chametz* on Pesach is permitted for benefit (and is forbidden only for eating). Therefore, even if *terumah* is appraised according to its value, one who eats *terumah* of *chametz* on Pesach must pay קרן וחומש because *chametz* on Pesach has some value (e.g., it can be used as firewood).

The Rambam⁷⁷ rules that payment for terumah is appraised according to its monetary value (not by volume as the Gemara initially suggested).⁷⁸ The Rambam also rules, contrary to R' Yosi Haglili, that chametz on Pesach is and is worthless. Consequently, both solutions offered by the Gemara (as to why the Mishna requires one who inadvertently eats chametz-terumah to pay קרן וחומש) are halachically untenable according to Rambam. Therefore, the Rambam rules, contrary to our Mishna, that a Yisrael who eats chametz-terumah on Pesach is exempt from making restitution since the chametz is worthless.

The Oneg Yom Tov⁷⁹ presents the following, halachically viable, solution for the Mishna: A *Kohen* spends Pesach at a distant location to the east of the location of *terumah*, and the Yisrael eats the *terumah* on the afternoon of the last day of Pesach, when it is no longer Pesach at the *Kohen*'s location. For example, the Yisrael eats the *chametz terumah* in New York City at 5:00 p.m. on the last day of

Pesach, while the *Kohen* who owns the *terumah* is staying in London where it is already nighttime and is no longer Pesach.

The Oneg Yom Tov asks why such a solution (which is consistent with halacha) was not offered by the Gemara. The Gemara should have said that the Mishna is referring to this type of situation, where, although the *chametz* was eaten by the Yisrael on Pesach, it had value to its owner who was at another location at the time where Pesach had already ended. [Note: In order to avoid a בל יראה violation we can say that the *Kohen* sold his *chametz* to a non-Jew before Pesach and repurchased it immediately after Pesach.⁸⁰]

The Oneg Yom Tov concludes that apparently the permissibility of benefitting from *chametz* depends on the location of the *chametz*, not the location of its owner. Evidently, one who is in London on *Motzoei Pesach* (the night after Pesach) may not own or purchase *chametz* which is in New York until Pesach is over in New York.

The Oneg Yom Tov points out that this halacha has ramifications in the reverse case as well. If a Londoner is in New York on Erev Pesach he must make sure to dispose of, or sell, his *chametz* (which is located in London at the time) before 11:00 a.m. London time, which is 6:00 a.m. New York time.

דף לג. כגון דאחמיץ במחובר

1] Rav Nachman bar Yitzchak deduces from the posuk (Devarim 18:4) - you should give terumah to him (the Kohen) - that terumah must be given for the Kohen's consumption, not for other uses (תתן לו, ולא לאורו). This teaches that only produce that is fit to be eaten by the Kohen is subject to הפרשת הרומה - separating terumah. Produce that is tamei or produce that is chametz (on Pesach) are not subject to הפרשת הפרשת since terumah separated from such produce may not be eaten. [If one separates terumah from such produce, it does not take effect, meaning the produce declared as terumah is not terumah.]

The Gemara qualifies this exemption,

saying that it applies only to produce that was never fit (for the *Kohen*'s consumption as *terumah*), meaning, it was *initially unfit* from the moment it was detached from the ground.⁸¹ Produce that was initially fit to be eaten (as *terumah*) at the time of harvest, and then became *tamei* or leavened at a later time, remains subject to הפרשת תרומה even after it becomes *tamei*. [Once produce is harvested and becomes subject to הפרשת תרומה, its status remains unchanged even if the produce later becomes unfit for eating.⁸²]

The Gemara explains that in the case of *chametz*, too, it is possible for the produce to be in a leavened state (*chametz*) at the time of harvest (and to never have been fit for the *Kohen*'s consumption) because grain can become *chametz even while attached* to the ground.

The Rashba⁸³ explains that this Gemara is referring to fully-ripened grain. However, unripe grain drawing nourishment from the ground does not ferment and cannot become *chametz*. [Otherwise, all grain would be *chametz* since presumably all grain was soaked by the rain while growing in the field.] Fully matured grain, which is no longer receiving nourishment from the ground, is equivalent to detached grain lying in a container, and is susceptible to *chimutz* (leavening) if it becomes wet.⁸⁴

The Shulchan Aruch⁸⁵ rules that *matzos*-mitzvah (i.e., *matzos* used for the mitzvah at the Pesach *seder*) should be made from wheat that was guarded (לשם מצות מצה) from contact with water from the time of reaping (קצירה משעת), see below הדף מ

The Chayai Odam⁸⁶ adds, based on our Gemara, that it is not sufficient to begin guarding the wheat right <u>after</u> the harvest. Rather, the wheat should be inspected before or during the harvest to ensure that it is still moist and is not overripe. One should not bake *matzos* from overripe wheat because of a concern that they might have become wet while still attached to the ground and they could have become *chametz*.

The Me'il Tzedakah87 asserts that attached

wheat generally does not become *chametz* upon getting wet, even if it is fully matured - unless it is thoroughly soaked and saturated with water for a long period of time. He rules that if it rained on attached ripened wheat for a short period of time, one may still use the wheat for matzoh, unless the kernels appear to be cracked (because that is a sign that chimutz has already begun).

דף לד. מחמין לו חמין בחיטין של תרומה טמאה

- A Yisrael is forbidden on the pain of מיתה - death by the hand of Heaven - from eating *terumah*.
- The Mishna in *Eruv*in 26b says that a Yisrael may use *terumah* for establishing an *eruv*. The Gemara above on 23a proves from this Mishna that a Yisrael is permitted to derive benefit (other than eating) from *terumah*.
- The Mishna in *Terumos* 11:9 states that an animal belonging to a Yisrael may not be fed grains of *terumah*. Tosfos (דייה מחמין) explains that although a Yisrael is permitted to derive benefit from *terumah*, he may not benefit in a manner that destroys the *terumah* (כילוי). Although he may use *terumah* for an *eruv*, he may not feed it to his animal or use it as fuel for his lamp, because the *terumah* is consumed during these uses.

The Gemara (34a) relates that in the house of Rebbi they would use *tamei* wheat kernels of *terumah* as fuel to heat water to knead [*tahor*] dough.

Since kernels get destroyed when used as fuel, the Rishonim ask why the members of Rebbi's household were permitted to derive this type of benefit from *terumah*.

Several answers are suggested:

- (a) Tosfos asserts that the *terumah* kernels were used as fuel only for the *Kohanim* in Rebbi's household. Other non-*Kohen* members of the house would not use the water heated by *terumah* kernels.
- (b) R' Moshe of Pontisia⁸⁸ submits that the prohibition to feed a Yisrael's animal kernels of *terumah* is *not* based on the fact that הנאת כילוי is forbidden, as Tosfos says. Rather, the prohibition to feed a Yisrael's animal kernels of

terumah is derived from the posuk (Vayikra וכהן כי יקנה נפש...הוא יאכל which states - and a Kohen who purchases a nefesh (soul).. he may eat terumah etc. The posuk teaches that an עבד כנעני (slave of non-Jewish origin) owned by a Kohen may eat terumah, but not a slave owned by a Yisrael. R' Moshe of Pontisia asserts that the term נפש pertains to animals too, not only slaves. Consequently, we deduce from this posuk that only the slaves and animals belonging to a Kohen may eat terumah, but not the slaves and animals belonging to a Yisrael. Accordingly, he submits that although a Yisrael is forbidden to feed his animals terumah, he is permitted to use terumah as fuel (even though that is הנאת כילוי - benefit that depletes the terumah).89

(c) The Rash (*Terumos* 11:9), while agreeing with Tosfos that a Yisrael may not use *terumah* for הנאת כילוי, maintains that this is only a rabbinical prohibition; *min haTorah* all types of benefits are permitted. He says that the rabbis lifted the *issur* when necessary for mitzvah purposes or לצורך רבים - when needed for public use. The bread baked in Rebbi's house was used to feed many Yeshiva students and therefore it was permitted for them to use kernels of *terumah* to heat the water. 90

דף לה: בטבל הטבול מדרבנן, שזרעו בעציץ שאינו נקוב

בערב (Sh'mos 12:18) - מאכלו מצות - on the first night of Pesach you shall eat *matzos*. The Mishna says that one does not fulfill this obligation if he eats *matzos* that are made from tevel. [Produce from which *terumos* and *ma'asros* has not been separated is called tevel, which may not be eaten even by *Kohanim*.]

The Gemara (35b) adds that not only is tevel *min haTorah* (i.e., grain subject to tithing by Torah law) disqualified for *matzos*-mitzvah, but even rabbinically decreed tevel is disqualified. An example of such tevel, says the Gemara, is grain that grew in a flowerpot (whose bottom is not punctured). *Min haTorah* such grain is not subject to הפרשת תרומה ומעשר - the separation of *terumah* or maaser - since it

did not grow from the ground, but it is subject to הפרשת תרומה by rabbinic decree. If one eats matzoh made from such grain without separating the rabbinically-required *terumos* and *ma'asros*, he does not fulfill the mitzvah of eating *matzah*.

[Rashi (35b, ד״ה טבול explains that one does not fulfill the mitzvah by eating such matzos because it is a מצוה הבאה בעבירה - a mitzvah brought about through the violation of a sin - and as a rule, such a mitzvah is disqualified, see next daf.]

R' Yosi (cited in the Yerushalmi, Kilayim 7:6) poses an interesting question. Since produce grown in a flowerpot is exempt from maaser *min haTorah*, R' Yosi questioned whether it is appropriate to recite the *bracha* whether it is appropriate to recite the *bracha* - blessed are You, Hashem...who extracts bread from the land over bread made from such grain. Indeed, the Chayai Odam⁹¹ rules that the appropriate *bracha* for such bread is mezonos, rather than *hamotzi*.

The Iglei Tal⁹² adduces proof from our Gemara that something growing in a flowerpot is considered as growing from the ארץ - ground - despite the fact that it is biblically exempt from *terumos* and *ma'asros*. The Gemara disqualifies *matzah* made from flowerpot grain only if it was never tithed. This indicates that if *terumos* and *ma'asros* were properly separated, then the *matzos* made from such grain would be valid for the mitzvah. The Iglei Tal concludes that the *bracha* of *hamotzi* is recited on bread made from flowerpot grain, for if the proper *bracha* for such bread/*matzah* is *mezonos*, it would not be valid for *matzos-mitzvah*.⁹³

• The Chayai Odam, 94 in keeping with his position regarding the *bracha* for produce grown in a flowerpot, suggests that a *lulav* grown in a flowerpot is not valid for the mitzvah of *lulav* on Succos.

The Aruch Hashulchan⁹⁵ disagrees and maintains that there is no requirement that a *lulav* must grow from the ground. He therefore validates a *lulav* grown in a flowerpot.⁹⁶

דף יט

 עי בעל המאור דסייל דעסקינן במחט שהוא ספק טמא מת שאבדה בבשר והבשר ודאי נגעו, ועי דבר שמואל שמבאר עייפ דברי הרמביין ריש חולין דבקדשים אין אומרים הכלל של ייספק טומאה ברהייר טהוריי דחסר בדין משמרת כיון שלא שמרן מליגע בספק טמאה.

2) הלכות אבות הטומאה פייכ סוף הייג, ועי בחזוייא טהרות סימן הי סייק כייג שמאריך בהגדרת הענין (ובסופו שם מסתפק בטעמא דמילתא למה באמת יש לעזרה דין רהייר).

(3) ועי בתפארת ישראל שם בטהרות אות לייז דמבאר דכשיש גי בנייא בשעת שנתהוה הספק אז חשוב כרה"ר אפיי אם הוא בבית, ואם אירע הספק במקום שרבים מצוים אז חשוב כרה"ר אפיי אם בשעת מעשה לא היה שם ג' בנ"א, וכן מבואר ברמב"ם בפיי המשני עדיות ב-ג, וע' בחזו"א הנ"ל.

4) על קצור שייע סימן רייב סקייו בקונטרס אחרון.

ועייש שהביא דמבואר מתוך שויית חתייס יוייד סיי שלייז שלא כהצלייח.
ועייע מנחייח רסייג אות יייג ובאחיעזר חייג סימן סייה, ועייע בשמייב שם שמאריך ומציין הרבה תשובות בענין זה.

דף כ 7) כייכ רשייי דאייא שלא יפול מן המשקה על הבשר, ועי תוסי דייה ובשעת שכי דעייי הכשר העור הוכשר גם הבשר (ועי בדבר שמואל שמדייק מסוף דברי תוסי דצריך הכשר על כולו ולא סגי במקצת, וכי דרשייי משמע דסגי גם במקצת (אולם לענייד לא משמע דפליג תוסי על רשייי בענין זה שהרי תוסי לא הקשה על פירוש רשייי מכח הא דלא הוכשר כל הבשר במים), ועי ברמביים בפיי המשני שם בעדיות ב-ג שכי דכשנכנסה הפרה במים המים נכנסין לתוך גופה, ועי בחיי רי דוד.

8) נסתפקתי אם כוונת רש"י דהעבירה בנהר כדי שתשתה או דילמא ר"ל דכמו שמהני שתייה ג"כ מהני רחיצה שתהא נוחה להפשיט, ובצל"ח משמע כפי ראשון (ע"ש ודו"ק).

9) אולם תנן בתמיד פייג מייד - השקו את התמיד בכוס של זהב וכו' ופיי שם המפרש והרא"ש (תמיד דף כט.) וכן רשייי בחולין דף צ: כדי שתהא נוח להפשיט וכן פיי הרע"ב, וא"כ מבואר דהיו משקין אפיי תמיד שהוא קרבן עולה (ואגב, ע"ש בגר"א שפיי משום שתהא הסירכות נמשכין כדי שלא תהא ח"ו בספק טריפה, ואין ספק שזהו ע"פ הגמ' סוף ביצה על פי הבנת הרמב"ם והכל בו).

10) בפיי המשני שם בסוף ביצה.

11) עי שוייע יוייד סימן לייט סעיף יייב ובשייך שם סייק לייב (ובביאור הגרייא שם בשם הרמביים).

.12) יוייד סימן לייט דייה ויעיין פסחים

13) פייא מהלי טומאת אוכלין הייב, וכן בפיייב שם הייא (ועייש בכסף משנה בפיייב).

14) [גרסינן שם בגמי - כי קאמר ריהייג (דקדקייל ממון הדיוט) מחיים אבל לאחר שחיטה לא, ומבאר הקצות דלאחר שחיטה לאו דוקא אלא רייל לאחר די עבודות וממילא כשהעביר הקרבן בנהר חל ההכשר והטומאה מיד אחר השחיטה].

.15) סימן תייו

.16) עי בדבר שמואל כאן מה שהאריך בדברי הקצות.

דף כא

17) [עי גמי לעיל דף יב: א״ר יהודה אימתי שלא בשעת ביעורו וכו׳ ועייש פלגתת רש״י ותוס׳ (ד״ה אימתי שלא בשעת ביעורו) ועייע ברא״ש פרק שני סו״ס ג׳ ובקר״נ סק״ח], וע׳ צל״ח לקמן כז: שכ׳ דלר״י אין אדם מקיים מצות תשביתו ע״י ביטול (וכך נקט הקהל״י ס״א סק״ב).

18) עי לעיל בהערות על דף בי שהבאנו קושית האחרונים שהקי ממשנה זו בסוף תמורה על תוסי ריש דף ב. שכי דחמץ חלוק משאר איסורי הנאה כגון בשר בחלב דליכא בהו מצות ביעור והרי בתמורה מבואר דבשר בחלב טעון קבורה שלא יבא לידי מכשול, עייש ועי ברכת אברהם לעיל בדף בי סייק יייד).

19) פייג מהלי חמץ ומצה הנייא (ועי תוסי דף כז : דייה אין ביעור שחולק על הרמביים ופסק כרי יהודה).

20) סימן תמ״ה סק״א [וע״ש שהביא דבגמ׳ דידן גרסינן וחכ״א אף מפרר וכו׳ דמשמע כהרמב״ם דלדברי חכמים שריפה נמי שפיר דמי (ולא עוד אלא שעדיף משאר מיני השבתה), והביא שם דברי״ף וברא״ש משמע דלא גרסינן ״אף״].

(21) עיש במג"א מה שתירץ בדעת הרמב"ם דהא דתנן בסוף תמורה כל הנקברין "לא ישרופו" ר"ל לא ינהג בהם דין נשרפין ליהנות מאפרן, אבל מותר לשורפן ע"מ שלא ליהנות מאפרן, וע"ע בחק יעקב שם [ע"ש במג"א שהביא בשם הרמב"ם דפסק שאפרו אסור (ולא מצאתי בדברי הרמב"ם דאפרו של חמץ אסור, ולא עוד שיש אחרונים שכתבו בדעת הרמב"ם דאפרו שלא חמץ מותר, ודבריהם מובאים לקמי", ואולי כוונת המג"א דרמב"ם פסק דאפרן של נקברין אסורין).

22) תשובה ייט (נדפס בסוף ספר אבנימ), ועייע בסימן פייז מה שתירץ לשיטת רשייי דזמן שריפה קודם זמן איסורו לקיימ מדין חרכו קודם זמנו לשיטת רשייי דזמן שריפה קודם זמן איסורו לקיימ מדין דממץ וכן אפרו מותר ליהנות, ועייע במקור חיים ריש סימן תמייה דכיון דחמץ וכן אפרו אינו אסור אלא לזי ימים לא חיישינן לתקלה בזמן קצר ולכך מותר

לשורפו אף אם אפרו אסור, וכ״כ ב״תוספות חדשים״ על משניות בשם הרה״צ ר׳ לוי יצחק מברדיטשוב.

(23) מצאתי תירץ זה גם ביימגן האלף" סיי תמייה סוף סקייב [וצייע לפייז למה אין מותר ליהנות מחמץ אחר ביטול מטעם נעשית מצותו לפי דעת רשיי דביטול הוי קיום במצות תשביתו, עי קו"ש חייב סימן כ"א אות זי משייכ בזה] אולם בראיש סוף סימן ב' כתב להדיא דאפרו של חמץ אסור דהוי מן הנקברין כיון דקיי"ל כחכמים דהשבתתו בכל דבר, וכן פסק הטור בסימן תמייה דאפרו אסור (וכן משמע קצת בסוף תמורה דהמשנה שם מנה חמץ בין הנשרפין וקאמר הגמי הא מני ר"י, משמע דלחכמים הוי חמץ מהנקברין, אולם הרמב"ם סוף הלי פסו"ה לא מנה חמץ תוך הנקברין, וני חיי הגר"ח על הרמב"ם בהלי חמץ ומצה שמבאר שיטת הטור למה ס"ל דלא שייך בחמץ דין "נעשית מצותו" לפי דעת החכמים הטור למה ס"ל דלא שייך בחמץ דין "נעשית מצותו" לפי דעת החכמים (משום דהוי מצוה אגברא ולא אחפצא), וע"ע בשפי"יא לקמן דף כז:.

דף כב 24) הרשבייא בתוחייב מצדד דכיון דאין בגידין בנותן טעם אולי איצ ששים של היתר לבטלו (היכא שנתערב הגיד בתבשיל), ובשוייע יוייד סימן קי סייב קיייל דבעינן ששים אעייג דלית ביה טעם ועיש בפרייח סייק ייב.

25) עייש בחולין דף צב: שפליגי רב ועולא אי קנוקנות בכלל איסור גיד הנשה, ועייש בחיי רשב"א דמצדד לפרש הפלוגתא (אם יש בגידין בנותן טעם) על דרך זה, אבל לבסוף חזר בו מכח הוכחה מסוגיא דחולין שם, עייש).

.26) פייח מהלי מאכייא הייו

.27) שם בפייח מהלי מאכייא

(28) שם הלכה הי

29) וכעין זה גם בכרתי סימן סייה, ודע דכייז אינו עייפ סוגין דכאן נקט הגמי דאם אין בגידין בנותן טעם אז ליכא למימר בגיד של נבלה כשהותרה נבלה בהנאה הותרה נמי גידה (עי בקהלייי כאן סימן יי'ג דייה והנה לפמשייכ).

דף כג

(30) חייג פא-יח (מובא בדבר שמואל כאן ריש דף כייג).

(31) בגמי ריש דף כב. מבואר דלמייד אין בגידין בנותן טעם הגיד אסור בהנאה (דלא הותר בכלל נבלה) וסייל דאסור לשלוח ירך לנכרי וגיד בתוכו, והקי בדבר שמואל שם דכיון דאין בו טעם למה מחזיק לו העכויים טובה בשביל הגיד ואייכ צייע למה אסור לשלוח לו הירך עם הגיד בתוכו, ותירץ דמיימ ירך שלם הוא דבר חשוב יותר מירך הנחתך ומחזיק לו טובה בשבילו (עי תוסי חולין דף צט: דייה והלכתא) [והנה עי ברמביים דמבואר דסייל דאין היתר הנאה תלוי ביש בגידין בנותן טעם שהרי פסק דאין בגידין בנותן טעם ומיימ פסק דמותר בהנאה, עי פייח מהלי מאכייא היייד ועי משייכ הכסיימ ומיימ בשם הרמביין).

32) ומבאר דאפיי אתייל טובת הנאה ממון זה דוקא לפי המסקנא דתרומה מותרת בהנאה ושייך לאדם שיקח מעות מאבי אמו של כהן עיימ ליתן לבן בתו כהן וממילא יש להטובת הנאה שויות לגביי.

דף כד

(33) ולכך התיר רבינא (לקמן דף כה:) לסוך חולה שאין בו סכנה בשמן של ערלה משום דאינו אלא איסור דרבנן כיון שנשתמש בו שלא כדרך הנאתן (כך מבואר במליימ פייה מהלי יסודייה הייח).

. 34) פייח מהלי מאכלות אסורות הטייז.

35) האויש בפייד מהלי מאכייא הכייב מוכיח מרשייי (לעיל דף ה:) דאינו אסור אלא להאכיל לכלבו אבל לכלב הפקר מותר, אולם בירושלמי ריש פירקין מבואר דאפיי לכלב הפקר אסור (עי שויית חתייס אוייח סימן קיייב, ושויית בית הלוי חייא סימן כי ובדבר שמואל ריש דף כב.) שם בהלי מאכייא, ומבואר יותר בדברי המליימ פייה מהלי יסודייה הייח (עייש שמאריד).

.36) שם בפייח מהלי מאכייא

37) עי משליים בפייה מהלי יסודייה שמבאר דלדעת הרמביים זהו הביאור בלישנא בתרא דרי יוחנן אמר רי אבהו, (ועי בית הלוי חייא סימן לייב אות גי שכתב להיפך דרמביים פסק כלשייק).

38) צלייח סוף דף כד. (אולם עייע בדף כד: דייה אייל אביי שמשמע דסברא זו תלוי בפלוגתת אביי ורי זירא לענין מי פירות דלרי זירא מיקרי שלא כדרך כיון דפרי לא היה עומד מתחילה למשקין אבל אביי סייל דכיון דעתה כמו שהוא אחר שנסחט עומד לשתיה שפיר מיקרי שתיית מי פירות דרך הנאתן.

(39) כך פסק הרמב"ם בפי"ד מהלי מאכ"א ה"י ועי מל"מ הנ"ל בהלי יסו"ה מש"כ בענין דין זה, וע"ע בצל"ח.

דף כה

(40) כן מבואר בר"ן דף כה: (דף ו: בדפי הרי"ף ד"ה מר) דשלא כדרך הנאה אסור מיהא מדרבנן, וכן מדייק הרא"ש כאן מהא דא"ר יוחנן דאין לוקין עליהם שלא כדרך משמע דאיסורא מיהא איכא, וכי המל"מ פ"ה הלי יסו"ה דכן דעת רוב ראשונים, וע"ש שכי דמשמע בתוסי קדושין דף נו: דמותר לכתחילה ואינו אסר כלל (וכ' הדבר שמאול דכן משמע לקמן בתוסי דף כח. ד"ה ותנן).

. מצוח שיייג (41

42) שם, ועייע משייכ בחיי מרן ריייז הלוי על הרמביים בהלי שביתת העשור בכוונת החינוך.

.43 פייה מהלי יסודי התורה.

דף כו

(44) קייייל חומש מלבר דהיינו רביעית מלגיו.

הרמביים כתב בהלי ביהבייח פייז הכייג דגם האומניו הנכנסיו **להיכל** היו נכנסין בתיבות שלא יזונו עיניהם, ועי בדבר שמואל שמעורר דלכאוי גייכ אסור ליהנות מהעזרה והקי דלשיטת רבא דקייייל כוותיי (שלא אפשר וקא מיכוון אסור) צייע למה אין אנו חוששיו שכל אדם הנכנס לעזרה דדילמא יזון עיניו שלא כדין.

46) כך מבאר היפה מראה שם בסוכה דף נה: בכוונת תוסי (דצייל דירושלמי חולק על תלמוד דידן).

14) ועי בשעהיימ פייה מהלי יוייט הטייז שגייכ נגע בסברא זו אבל לא כתבו אלא לבאר דעת הירושלמי. ולכאוי בשיטת הבבלי קשה להלום פשט זה. וצייע בכוונת השפייא דלכאוי מבואר בסוגין שיש איסור דרבנן ליהנות ממראה של הקדש אפיי בדליכא שום מעשה (עי רשייי דייה אין עומדים ודייה העומדים ודייה לאותן).

.48) חייא סימן רצייז

(49) פייא מהלי שבת הייח דייה ובזה (ועייש ביאור הדברים).

(50) וכן מצדד היום תרועה על מסי רייה (לבעל כפות תמרים) דף כח., ובאמת גם במליימ פייח מהלי כלי המקדש הייו מבואר דמי שמדליק נר של הקדש יש בו משום מעילה, אולם במליימ אינו מבואר כן אלא באופן דמכליא קרנא של הקדש, ובאויש מבואר דאפיי כשלא מכליא קרנא כגון שהיה כבר נר של הקדש דלוק מיימ אי נטלו בידים ומשתמש בו יש בו משום מעילה (עיש ביאור הדבר).

דף מייז עייד (מובא בצלייח כאן (והכל בו מוכיח מכח זה דביטול לא מהני על חמץ ידוע).

152) וכעין זה כתב הפנייי כאן וכן לעיל דף ד: דייה ובעיקר (אלא דהפנייי אינו מחלק בין רייי לרבנן ומשמע דלכוייע לא הוי ביטול קיום בעיקר מצות תשביתו בחמץ ידוע).

13) וזהו כוונת הגמי ייוהתורה אמרה תשביתו שאור מבתיכם בכל דבר וכוי,יי כלוי לשיטת חכמים שייד לקיים תשביתו משאייכ לרייי אייא לו לקיים תשביתו (והנה לשון הגמי משמע דהקושיא מכח משמעות הפסוק דמחויב להשביתו בכל דבר, ולא משום דאתי לידי קולא, וצייב).

54) אות הכייג (ובא לתרץ שם הושית השגייא בסימו פייג על דברי הרמבייו דסייל דאפיי תוך ימי החג יכול להפקיע איסור בייי עייי הוצאה מרשותו, ולכאוי דבריו שייכי גם בשיטת רשייי דסייל דאיירי קודם זמן איסורו ולכאוי אז לכוייע מועיל הוצאה מרשותו שלא לעבור על בייי).

55) אולם אינו מבאר שם למה לדעת רשייי אינו מקיים מצות תשביתו עייי ביטול (אלא שיייל עייפ הכל בו והפנייי דאינו מהיים מצות תשביתו עייי ביטול בחמץ ידוע), אולם צייע לפי שיטת רשייי לקמן בדף כח. דייה או דילמא דמבואר דאייצ לפרר החמץ אלא משום חשש תקלה (ולא משום חיוב תשביתו כדעת המקויית) ואייכ קשה לחלק בין רייי לחכמים בענין חיוב זה).

דף כח

65) מבואר במהריים חלאוה ורבנו דוד ובחיי הריין דרי יוסף פליג על רבה וסייל דעייז אפיי כשמטילו לים המלח בעי שחיקה, ולפיייז לכאוי הייה חמץ קשה כחיטיו בעי פיזור בים המלח. אולם דעת תוסי דייה עייז דרי יוסף מודה לרבה דלא בעי שחיקה בים המלח.

.57) הקדמה לסימן תלייא דייה אמנם לולי.

. 58) לכאוי יייל דכוונת רשייי שחוששין שיבא אדם לאוכלו בשגגת פסח, ולא משום שיסבור שהוא מצה, כמשייכ תוסי בדף ב. דכיון דלא בדילי מיניי חוששיו שיבא לאכול חמץ בפסח.

159 (נקט השפייא כשיטת הריין ומהריים חלאוה דרי יוסף פליג על רבה ומצטריך שחיקה אפיי לים המלח, וקייק למה לא הביא שיטת תוסי דלא סייל כן], ועוד צייב לפי שיטת רשייי מהו סברת רבה דמצטריף פירור קודם הטלת ככר לים (שאינו ים המלח) כיון דס"ל לרב יוסף דלחם נמאס ונימק מאליו שם, ואינו מבואר מהו סברת המחלוקת.

60) היוצא לפייז דרבה וריי פליגי בתרתי, פליגי אי צריך השבתה מיד או סגי אפיי בהשבתה לאחר זמן, וגם פליגי אם השבתה היינו מן העולם או מן הישוב, ועי במגן האלף סימן תמייה סקייב משייכ בענין הטלת חמץ לבית הכסא דאם אינו נאבד מן העולם אולי לא סגי אעייג דנמאס שם ודאי לא יבא אדם לאוכלו.

דף כט

ולא מהנכרי הרי חייב באחריותו (דחייב בהשבה) ולא (61 גרע מחמץ שחייב באחריותו דהוי כשלו (וכי הדבר שמואל דאולי רשייי סייל כהנתיבות דאפיי אי גזל עכויים אסור מיימ אין חייב בהשבה, עייש).

.62) אבהייע סימן כייח סוייס יייז בשם הגי אלפסי.

.63) שם בגליון שוייע

.64) חייא סימן קייכ (או קייני), מובא בבאר היטב שם סוף סייק לייב. דף ל 65) עי רשייי (דייה אמר רב קדירות) שכי דלית הלכתא כרב מתרי טעמי חדא דקיייל כרבא דחמץ לאחר פסח מותר עייי תערובת והאי פחות

מתערובת הוא, ועוד דקיייל דנותן טעם לפגם מותר עכתוייד, וצייב למה צריך רשייי לכל זה, שהרי מבואר בסוגין דאינו עובר על בייי עייי טעם חמץ שבקדרות (אפיי לרב) וממילא ליכא שום מקום לקונסו ולאסרו לאחר

פסח (כלוי, אפיי אתייל שהחמיר חכמים ואסרו חמץ שעבר עליו הפסח גם עייי תערובת מיימ אין זה שייך אלא במקום שעבר על בל יראה [עכייפ מדרבנן] אבל כאן שמותר לכתחילה להניח הקדרות ברשותו ודאי ליכא מקום לקונסו, וצייע, ואולי זהו כוונת רשייי ייוהאי **פחות** מתערובת הואיי). 66) סימן רייד, מובא בשויית מנחת ברוך סימן נייז דייה והנה מצאתי ((עי שוייע ריש סימן תמייב דקיייל דתערובת חמץ עוברים עליו משום בל יראה, עייש במשנייב, ועי במנחת ברוך סימן נייו שהביא פלוגתת הפוסקים אי עובר על בייי על אוכל שיש בו טעם כעיקר של חמץ), מצוין בקהלייי כאן סימן כייא.

.67) סימן כייא

68) הביא שם החייצ ושגייא שהעלה דליכא איסור בייי על חצי שיעור, ועייש מה . שהביא בשם הרמביין שחולק עייז וסייל דלוקין על טעם לחוד, עייש. .69) סימו וי.

.יא, מובא גם בשוייע שם סעיף אי.

דף לא

יר, 17) וכן מבואר בדעת רשיי דמהיית הרי הוא כמבוער שהרי כתב בבבא מציעא דף מב. (דייה הרי הוא) דאייצ לבערו דאין כאן עוד בל יראה (ומשמע אפיי בלי ביטל, ועייש בהג׳ פורת יוסף), וכן מבואר ברשייי על הגמי כאן דייה צריך דחיוב ביטול אינו אלא מדרבנו.

ריש פירקיו סודייה ונראה לי (בפשט ראשוו. ובסוף דבריו מצדד כרשייי דאייצ ביטול אלא מדרבנן).

מובא במגייא סימן תלייג סייק יייז וכתב דכן משמע במיימ (ועי במאירי כאו (73 שגייכ כתב בפשט ראשון דצריך ביטול מן התורה דאלייכ עובר בבל יטמיו). שם (74

175) [ועי בדבר שמואל דנקט בדעת רשייי דדין גי טפחים הוא מהיית והיכי שאינו עמוק גי טפחים לא חשוב כמבוער מהיית (וכן משמע בדברי מגייא סיי תלייג סייק יייז) ואייכ ודאי צריד להוציא במרא וחצינא אם שכח לבטל. אולם לכאוי אינו מוכח דאולי דין גי טפחים אינו אלא מדרבנן משום חשש שיתגלה עייי חפישת הכלב אבל מדאוי אפיי אינו עמוק אלא טפח אי הוי כמבוער, עי שפייא שחקר בזה, ולפיייז אולי גם כשהחמץ פחות מגי ושכח לבטל מיימ אייצ להוציאו במרא וחצינא, ועי משנייב סימן תלייג סייק לייג ובשעהייצ סייק מייב בשם הפוסקים דלא נקטו כן]. .עי שער הציון סימן תלייג סייק מייו

דף לב

.77) הלכות תרומה פרק יי הלכה בי. . (78 עי בראבייד שהשיג על הרמביים וסייל לפי מדה משלם כיון דמתניי סתם כן .79) חלק אוייח סימן לייו

80) דאילו היה החמץ ברשותו כל ימי הפסח היה נאסר אחר פסח משום חמץ שעבר עליו הפסח [עי עונג יוייט שכי באופן אחר קצת דאיירי שביטל חמצו וכיון שהוא במקום רחוק לא היה חייב לבערו ולכך לא נאסר אחר הפסח, ועוד כתב שם דאפיי אי לא בטלו ונאסר אחר הפסח מיימ האיסור דרבנן של חמץ שעבר עליו הפסח אינו פוטרו מקרן וחומש (ועי בבר שמואל מה שמעורר עייז)].

. 81) דבשעת קצירה נעשה ראוי להפרשת תרומה, ואעייפ דלא חל חיוב הפרשת תרומה עד אחר שנתמרח בכרי (דיגון) מיימ מיקרי ראוי לתרומה בשעת קצירה כיון דאם הפריש תרומה בשעת קצירה חל ההפרשה אף קודם מירוח כדאמרינן לקמן בדף לה: מעשר ראשון שהקדימו בשבלים פטור מתרומה גדולה, עי תוסי קדושין דף

עי קובץ שיעורים סוף סימן קיינ, ועי דבר שמואל מה שהביא בשם השגייא סימן (82 צייז ובשם העונג יוייט סימן קיייא בהגהייה.

. 83) שויית הרשבייא מובא בבית יוסף ובשוייע סימן תסייז סעיף הי. 184) ומיימ קריאת שם תרומה לא שייך עד שנתלש (אפיי אם נתבשל ונתיבש לגמרי

ואין צריך לקרקע), ועי קובץ שיעורים סימן קנייד. . סימן תנייג סעיף די. (85

86) כלל קכייח סקייב וסקייל (וכתב שם שהגרייא החמיר מאוד בזה), מובא במשנייב סימן תסייז סייק ייז, ובסימן תנייג סוף סייק כייב (ועייע שם בביהייל סודייה טוב). וכייכ רבינו מנוח על הרמביים פייה מהלי חויימ הלכה טי.

. פימן סייט, מובא בשערי תשובה סימן תסייז סייק יייב.

דף לד (88) מובא בתוסי הראייש כאן, ובתוסי רבנו פרץ ובתוסי שאנץ ובתוסי ישנים ביבמות דף סו: וברייש ובראייש בתרומות פרק יייא מייט.

. 89) ומבואר דסייל לרי משה דאפיי לכתחילה מותר ליהנות הנאת כילוי מתרומה (שהרי בא לתרץ האיך עשו כן בבית רבי), אולם הקשו הראשונים מהא דמבואר שם בתרומות דהדלקה נמי אסור (עכייפ מדרבנן).

90) תוסי הביא מהא דתנו שם בתרומות דאין מדליקין בשמן של תרומה בבית כנסת אאייכ יש שם כהן (ואמרינן נר לאי נר למאה), אבל הרייש פיי (עייפ הירושלמי) דמותר אפי׳ אם אין שם כהן כיון שהוא לצורך מצוה ולצורך רבים, וכן פסק הרמביים בפייא מהלי תרומות הלי יייח.

דף לה

.91 כלל נייא סעיף יייז. . 92) מלאכת דש סוף סייד.

93) כייכ הרמביים בפייו מהלי חומייצ הייז זה הכלל כל שאין מברכין עליו ברכת

המזון אין יוצא בה ידי חובתו (ולכאו׳ הטעם משום דכתיב לחם עוני).

. 94) כלל קנייב סייג, וזייל אם גדלו בעציץ שאינו נקוב צייע, עכייל

.95) ערוחיש סוף סימן תרמייה .: ועייע ברשייש לקמן סוף דף לו

97	This Al Hadaf was made possible by the following daf dedications	יום	
יט	לזיינ טובה לאה בת רי יצחק עייה *	ז שבט	Sun
٥	Mazel Tov to <i>Tante</i> "Suri Goldman" on her 90th Birthday עמו"ש!	ח שבט	Mon
	May she live till 120 with Nachas & Gezunt		
כא	- Best wishes from Freyda, Ephraim & all of the extended family	ט שבט	Tues
כב	* לזיינ משה דוד בן אברהם זייל	י שבט	Wed
	Dedicated in loving memory of my father MORTON HAHN; by Dr. Edward Hahn		
בג		יא שבט	Thrs
כד		יב שבט	Fri
כה	* לזיינ מרת רחל בת רי נחום יצחק בוקמן זייל	יג שבט	שבת
าว	* זייל MALVINE LOEWY זייל	יד שבט	Sun
	Sponsored by the Katz family in memory of Grandparents; Spalter הניא רחל בת פנח	טו שבט	Mon
	* וויל Reiss ופראדל בת יעקב שלום, Katz וחיים אליעזר בן אביגדר משה הכהן		
כת		טז שבט	Tues
כט		יז שבט	Wed
ל	לזיינ אבינו מורינו רי ישעיה בן רי יעקב ניימאן זייל *	יח שבט	Thrs
לא	* לזיינ יהודית סערקע בת רי יצחק אייזק גאלדבערג	יט שבט	Fri
	* לזיינ יהודה בן אהרן הלוי אקסלרד זייל		
לב		כ שבט	שבת
לג	לזיינ אסתר בת רי חיים זייל *	כא שבט	Sun
	לזיינ הרב אריה דוב בן אברהם אליעזר הוס זייל * - ממשפחת עדעלשטיין		
לד	לזיינ שעפטל יקותיאל בן חיים הלל בירן זייל *	כב שבט	Mon
לה	(מאת משפחת נומאן) * Malvian Neuman לזיינ מלכה רייזל בת יהודה עייה	כג שבט	Tue
	* לזיינ ישעיה משה בן חיים זייל; by his wife and son Noach Kramer		

* Denotes Yartzeit

Cong. Al Hadaf P.O. Box 791 Monsey, NY 10952 Ph. & Fx. 845-356-9114 cong al hadaf@yahoo.com

(c) 2006 Not to be reproduced in any form whatsoever without permission from publisher. Published by; Cong. Al Hadaf/ P.O. Box 791/ Monsey, NY 10952. Rabbi Zev Dickstein - Editor. For subscription, dedication, or advertising information. contact the office at 845-356-9114, Email:cong al hadaf@yahoo.com, or go to www.alhadafyomi org